gramorevue

S Pavlem Eretem o Japonsku, Pražském jaru i novém CD

Rafael Brom

Od posledního rozhovoru, který s houslovým virtuózem Pavlem Eretem, časopis Hudební rozhledy uveřejnil, uplynulo právě šest let. Mezitím Pavel Eret angažmá koncertního mistra filharmonie v Nagoji, kde působil tři roky (1998–2001), opustil, nicméně kontakty se „Zemí vycházejícího slunce" stále udržuje. Svědčí o tom i řada japonských výrazů, které se v jeho vyprávění pravidelně objevují.

Jaké jsou Vaše současné kontakty s Japonskem?

Od té doby co jsem se vrátil z angažmá, jezdím do Japonska dvakrát či spíše jednou za rok a vystupuji tam sólově nebo se svojí sestrou Věrou, která tam koncertuje již pátým rokem pro mladé publikum. Minulý rok jsem tam například zavítal na přelomu let 2003–4 jako host souboru Duo di basso, který tvoří přední hráči České filharmonie, František Host a Jiří Hudec. Po turné s nimi jsem v Japonsku vedl ještě mistrovské kurzy a hrál jsem na privátním novoročním koncertě. Letos v červenci mám recitál na festivalu v Cukude a předtím zase se sestrou Věrou budeme účinkovat na koncertech pro studenty.

Pro letošní festival Pražské jaro chystáte netradiční novinku. Kde jste našel inspiraci?

Snažil jsem se najít něco zajímavého na určitém poli neoraném, jak se říká, a napadla mne kombinace zvuku houslí a dechové harmonie. Více než před deseti lety, v roce 1992, jsem totiž hrál houslový koncert s doprovodem dechového orchestru op. 12 Kurta Weilla, autora proslulé Žebrácké opery. Je to zajímavá atonální skladba a původně jsem ji tady chtěl také uvést, potom jsem se ale rozhodl objevit něco, co tu vůbec ještě nebylo. Začal jsem hledat na internetu v biografiích skladatelů a řadu z nich jsem oslovil. Mnozí z autorů mi sice svou hudbu nabídli, ale zároveň upozorňovali, že jde o supermoderní dílo, předložil jsem jim totiž přání, aby koncert dokázala přijmout širší posluchačská obec bez odborného hudebního vzdělání. Nakonec jsem našel Preludio e Andante italsko-francouzského skladatele Eleuteria Lovreglia, který působil v Nice. Navštívil jsem dokonce i jeho rodinu a setkal jsem se s bratrem skladatele (autor sám zemřel již v roce 1970) – již více než devadesátiletým bývalým profesorem a znalcem francouzské literatury. Lovregliova rodina mi poskytla rukopisné materiály a další informace, a tak jsem se nakonec rozhodl oslovit Hudbu Hradní stráže a Policie České republiky, abychom dílo nastudovali a budeme ho v premiéře hrát 24. května na koncertě Pražského jara ve Smetanově síni Obecního domu v Praze, společně se slavným Šavlovým tancem Arama Chačaturjana v úpravě Jaschi Heifetze pro housle s doprovodem.

A má tato neslýchaná událost atributy právě oné předpokládané poslechovosti?

Myslím si, že má – oproti třeba koncertu našeho Jaroslava Ježka, jehož náročné dílo přestavuje úplně jiného skladatele, než takového, jakého všeobecně známe.

Řekl bych, že Ježkův houslový koncert s dechovým orchestrem je posluchačsky ještě náročnější než například Weillův. Lovregliovo dílo je zvláštní syntézou s postromantickým názvukem a zaznívají v něm i barokní prvky – Andante je jakási quassi fuga nebo spíše fugato. Zároveň má koncert i moderní atributy s originálním zakomponováním vlivů východoasijské hudby – dotyčný autor působil nějaký čas v Číně a nechal se inspirovat pentatonikou, která se ve skladbě v náznaku objevuje.

Necháme se tedy premiérou koncertu Preludia e Andante překvapit. Vy jste ale k rozhovoru přinesl svůj nový CD titul, kde hrajete se svou sestrou, houslistkou Věrou Eretovou.

Tady se objevují skladby, které u nás nejen že nejsou hrané, ale také nejsou ani natočené a to ani v mezinárodním měřítku – to se týká Sonáty pro dvoje housle Eugèna Ysaÿe a Sonatiny pro dvoje housle Arthura Honeggera. Troufám si říci, že je tady nikdo ani neslyšel.

Třetí skladbou na disku je Sonáta Sergeje Prokofjeva op. 56 – ta je známější, v rozhlasové fonotéce máme nahrávku Nory Grumlíkové s Ivanem Ženatým.

Prokofjevovu sonátu bude hrát na letošním Pražském jaru také Gil Shaham. Chtěl bych dodat, že autory nám doporučil už před takovými deseti lety tehdejší Věřin profesor, Raphaël Oleg. Houslista, vítěz Čajkovského soutěže, který v Praze hrál před několika lety na Pražském jaru s Liverpoolskou královskou filharmonií a dirigentem Liborem Peškem. Oleg nás tehdy upozornil hlavně na skladby pro dvoje housle Ysaÿe a Honeggera.

Ysaÿovy skladby jsou opravdu náročné a musí být provedeny virtuózně.

Jsou strašně těžké, dokonce i pan zvukový mistr Václav Zamazal, který nahrávku režíroval, říkal, že měl pocit, jako by hrály čtvery housle. My jsme této nahrávce věnovali opravdu hodně času. Vznikla vlastně již před osmi lety na objednávku vydavatelství, které mezitím z ekonomických důvodů zaniklo. Věra tehdy studovala ve Švýcarsku a já jsem za ní na 14 dní jel kvůli nacvičování, pak jsme pokračovali, když přijela domů na prázdniny – celé studium probíhalo na etapy, prostě to nešlo sehrát ve dvou či třech zkouškách. Obsazení pro dvoje sólové housle není tak časté, takže jsem tyto skladby nabídl pořadatelům v Praze a příští rok s nimi vystoupíme v řadě FOK v Klášteře Sv. Anežky, kde zazní právě Ysaÿova Sonáta, která trvá necelých 40 minut a také Honeggerova Sonatina. Tento projekt – společně s premiérou Lovreglia – vychází ze záměru objevit se na hudební scéně trochu v jiném světle a ze snahy přinést něco úplně nového.

Nastudování a prezentace zejména Ysaÿovy hudby je odvážný čin, jeho skladby jsou náročné nejen interpretačně ale i poslechově.

To s vámi souhlasím - když hraju Ysaÿovy sonáty pro sólové housle, všichni houslisté to znají, znějí některé pasáže, jako by hrály dvoje housle a v případě skladby pro dvoje housle zní sonáta jako by hráli čtyři houslisté. Myslím, že Ysaÿova hudba je nesmírně zajímavá. Ještě dříve, než jsme kompaktní disk natočili, hráli jsme skladby na turné po Moravě, abychom je zažili a sehráli se.

A po ukončení série koncertů jsme ještě koncertovali u nás na vesnici u prarodičů, kde jsme hráli pro starší generaci. Řekli jsme jim, že můžou kdykoli během koncertu tiše odejít, pokud by se jim hudba nelíbila, ale nakonec to dopadlo tak, že nikdo neodešel a všichni tu hodinu vydrželi a ještě se jim to líbilo. Je jisté, že zde sehrál svou úlohu fakt, že nás všichni znají, ale na druhé straně to byli lidé, kteří snad byli poprvé na klasickém koncertě a hned slyšeli skladby, které mají hodně daleko třeba k Vivaldiho Čtveru ročních období.

Křest Vašeho kompaktního disku se uskuteční zanedlouho (28. 4.) ve chvalně známé petřínské usedlosti Nebozízek - jak vlastně vypadá váš pracovní den?

Člověk tráví spoustu času hledáním inspirace, protože na rozdíl od jiných povolání s pravidelnou pracovní dobou - třeba i orchestrálních hráčů, kteří mají svůj pevný interpretační plán a nemají v podstatě tolik prostoru pro tvůrčí práci - si musí interpret na volné noze vytvářet různé projekty a zároveň hledat cesty, kterými je uvede v život, někdy prostě nějakou dobu nic nedělá, nic nejde, kromě toho se neustále cvičí, buduje se repertoár, nebo se člověk připravuje na koncerty a na konkrétní akce. Patří k tomu i rozhovory a tedy snaha kontaktovat lidi, aby se ty rozhovory realizovaly, a to vše člověka průběžně zaměstná, i když zběžným pohledem zvenčí to není vždy viditelné. Důležité je, že se setkáváte se zajímavými lidmi, což skutečně není fráze. Pro mne bylo nedávno zajímavou událostí a nemyslím teď jednorázovou, setkání s malířkou Marií Kovaříkovou, která je také výtvarnicí našeho nového CD. Seznámili jsme se tak, že jsem hrál na vernisáži jejích obrazů. Práce na designu a bukletu s obsáhlým textem nás stála hodně úsilí, než jsme vtiskli kompaktu tvář. Prostě je asi velmi důležité, aby člověk potkával lidi, kteří ho nějakým způsobem normálně lidsky oslovují a inspirují, protože čím dál více se z našeho povolání stává komerce s cílem kdo víc a kdo za víc. Je samozřejmé, že je to naše práce, takže těžko proti tomu něco namítat, ale člověk potřebuje určitou duševní pohodu, musí mít takzvaně z čeho brát a také se přece jen jedná v podstatě o umění, není to jen byznys. ■

Foto Milan Richtermoc